

Filosofie / Skutečnost / Poznání / Distance

Některé skutečnosti nelze popsat resp. interpretovat z distance. Takovým zřejmým a přesvědčivým příkladem je „život“: jen živoucí bytost se může pokusit vyložit, co to je „život“, a to znamená jen za předpokladu, že je na tomto životě interesovaná. Podobně je tomu se „subjektem“ (v onom novém, romantickém a post-romantickém významu slova): jen subjekt se může pokusit pochopit a myšlenkově zvládnout, co to znamená být „subjektem“ – žádný non-subjekt se k tomu nemůže myšlenkově ani přiblížit (neboť myslit může jen nějaký subjekt, stejně jako žít může jen nějaký subjekt). Nu, a to platí nepochybně také o myšlení – co to vlastně znamená myslit, může myslit a vyslovit jen nějaký myslící subjekt, nějaká myslící bytost. A co to znamená filosofovat a co to je filosofie – o takové objasnění se může pokusit zase jen nějaký subjekt, a to nejen myslící, ale také filosofující. Samo myšlení není ještě dostačujícím prostředkem k tomu, aby už eo ipso bylo schopno a připraveno porozumět a do jakési aspoň částečné hloubky pochopit, co to znamená filosofovat nebo „být filosofem“. Jenže pak to jde ještě dýál tímto směrem: čím lepší filosof, tím lepší je jeho chápání, co to je filosofovat; a čím lépe nějaký filosof pochopí, co to je filosofie, tím lepším se stává filosofem. Pochopit, co to je filosofie, je jedním z velkých cílů každého opravdového filosofování; na jedné straně je podmíněno kvalitou filosofa, který se o to pokouší, ale na druhé straně každé lepší pochopení, co to znamená filosofovat, klade na filosofa takové nároky, které ho nutí být lepším filosofem. A tyto nároky nejsou v žádném případě produktem jeho filosofování, jeho výmyslem, ale stávají se pro něho čímsi podobným jakési neformulované výzvě, která jej ještě neformulována oslovuje a apeluje na jeho pochopení.

(Písek, 030928-2.)